

બંગાળમાં હુમાયું કબીર મમતાનો ખેલ બગાડશે કે 'ખેલા હોબે'નું પુનરાવર્તન થશે

રવિવારે કેન્દ્રીય ચૂંટણીપંચે પાંચ પ્રદેશોમાં ચૂંટણીની બહેરાત કરી, એ પહેલાં રાજ્યનાં મુખ્ય મંત્રી મમતા બેનરજીએ પૂણરીઓ તથા મુઅજ્જિનોના માસિક માનદ વેતનમાં વધારાની બહેરાત કરી હતી.

મમતા બેનરજીએ સોશિયલ મીડિયા પ્લેટફોર્મ એક્સ ઇપર લખ્યું, મને જાણવાતાં પુણરી થાય છે કે આપણા પૂણરીઓ તથા મુઅજ્જિનોને આપવામાં આવતા માસિક પગારમાં રૂ. 500નો વધારો કરવામાં આવ્યો છે. હવે તેમને દર મહિને રૂ. બે હજાર મળશે. સાથે જ જે પૂણરીઓ તથા મુઅજ્જિનોએ નિયમ મુજબ અરજી કરી હતી, તેને પણ રાજ્ય સરકારે મંજૂરી આપી દીધી છે.

તેમણે વધુમાં લખ્યું, અમને ગર્વ છે કે અમે એવું વાતાવરણ તૈયાર કરી રહ્યા છીએ, જ્યાં દરેક સમુદાય તથા પરિવારની પરંપરાને

મહત્વ અને મજબૂતી મળે છે. ઉલ્લેખનીય છે કે કેન્દ્રીય ચૂંટણીપંચે રવિવારે પશ્ચિમ બંગાળ, આસામ, કેરળ, તામિલનાડુ તથા પુઝુચેરીની વિધાનસભા ચૂંટણી માટે તારીખો બહેરાત લાગી રહ્યો છે તેમજ દેશના ચાર રાજ્યમાં પેટા ચૂંટણી યોજાઈ રહી છે જેમાં દક્ષિણના બે રાજ્યમાં ભાજપ માત્રને માત્ર વોટિંગ પરફોર્મન્સ વધારવાની કોશિશ કરશે ત્યાં તેના માટે કપરા ચડાયા છે. આસામ ભાજપને આસાન ટાર્ગેટ લાગી રહ્યો છે પરંતુ પશ્ચિમ બંગાળમાં મમતા બેનરજીને હરાવવી એ ભાજપ માટે નાકનો સવાલ બની ગયો છે. ભાજપના અમિત શાહ અને નરેન્દ્ર મોદીને પણ તેઓ ગાંઠતા નથી અને તેમણે ફેંકેલા દરેક પાસાનો મમતા સબળતાથી જવાબ આપી રહ્યાં છે. મમતા બેનરજી પણ એકપછી એક પત્તા ફેંકી રહી છે. ભાજપ હિન્દુત્વનો કાર્ડ રમે તે તેમને ખબર

હોવાથી પૂણરીનું વેતન વધારવાની બહેરાત તેમણે કરી દીધી છે. આ પહેલા મુખ્યમંત્રી મમતા બેનરજીએ ભાજપ પર આકરા પ્રહારો કર્યા. રવિવારે (29 માર્ચ, 2026) પુરુલિયામાં એક ચૂંટણી રેલી દરમિયાન તેમણે કહ્યું કે ભાજપ લોકોને માછલી, માંસ અને ઈંડા ખાવાથી રોકવા માંગે છે અને એવો પણ આરોપ લગાવ્યો કે તેઓ કોઈ ધર્મમાં વિશ્વાસ કરતા નથી. મમતા બેનરજીએ એમ પણ કહ્યું કે ભાજપ શાસિત રાજ્યોમાં રમખાણો થાય છે, આદિવાસીઓનું શોષણ થાય છે અને મહિલાઓ પર હુમલા થાય છે. વધુમાં મમતા બેનરજીએ કહ્યું કે ભાજપના એક મોટા નેતાએ વૃણમૂલ કોંગ્રેસ વિરુદ્ધ ચાર્જશીટ તૈયાર કરી છે, પરંતુ તેમના મતે વાસ્તવિક ચાર્જશીટ ભાજપ વિરુદ્ધ હોવી જોઈએ. ગુજરાતનો ઉલ્લેખ કરતા તેમણે કહ્યું કે ત્યાં પહેલા પણ ઘણા રમખાણો થયા છે. મમતા બેનરજીના આ નિવેદનોથી રાજકીય વાતાવરણ ગરમાયું છે અને વિવિધ પક્ષો આ અંગે પ્રતિક્રિયા આપે તેવી શક્યતા છે. ભાજપ વિરુદ્ધ માંસ - માછલીની કંટેલી વાતને મમતા બેનરજીનો સ્ટાટ્સ્ટ્રોક ગણવામાં આવે છે. કોંગ્રેસ કારણ કે, માછલી અને ભાત જ બંગાળીઓની ખાણીપીણીની સંસ્કૃતિની ઓળખ છે. શુક્રવારે તેમણે દિનાજપુરની એક રેલીને સંબોધતા કહ્યું હતું કે, ખે મતદાર ચાદીમાં ઘુસાણોતોના નામ હોય,

તો મોદી પણ તેમના મતોથી જીલ્લા, તેથી તેમણે પહેલા રાજીનામું આપવું જોઈએ. મમતા બેનરજીએ બહેરાત સભામાં લોકો સમક્ષ મતદાર ચાદી સંબંધિત મુદ્દાઓને બહેરાત રીતે ઉઠાવ્યા. તેમણે પ્રશ્ન કર્યો કે 2024 ની સામાન્ય ચૂંટણીઓમાં ઉપયોગમાં લેવાતી સમાન મતદાર ચાદીઓને વિધાનસભા ચૂંટણી પહેલા કેમ પડકારવામાં આવી રહી છે. મુખ્યમંત્રીએ માલદા જિલ્લામાં તાજેતરની ઘટનાનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો, જ્યાં ન્યાયિક અધિકારીઓને ઘણા કલાકો સુધી ઘેરી લેવામાં આવ્યા હતા. મારી પાસે આ ઘટના માટે ઓલ ઈન્ડિયા મજલિસ-એ-ઇતેહાદુલ મુસ્લિમોન (AIMIM) અને ઈન્ડિયન સેક્યુલર ફ્રન્ટ (ISF) ને જવાબદાર ઠેરવ્યા. મમતા બેનરજીએ માલદા હિસા વિશે વિગતવાર વાત કરી. તેમણે કહ્યું કે મુખ્ય આરોપીની ધરપકડ કરવામાં આવી છે. હરિરામપુરમાં એક રેલીને સંબોધતા, તેમણે આરોપ લગાવ્યો કે ભાજપે તેમને AIMIM પાસેથી ઉછીના લીધા છે અને અહીં લાવ્યા છે. તેમણે વધુમાં કહ્યું કે ISF તેમની સાથે છે. કોંગ્રેસ અને ભાજપે પણ ઉશ્કેરણીજનક તરીકે કામ કર્યું. બેનરજીએ કહ્યું કે ગુનાહિત તપાસ વિભાગ (CID) એ મુખ્ય આરોપી, વકીલ મોકુસુલ ઘરલામની બાગડોગરા એરપોર્ટ પરથી ધરપકડ કરી હતી

જ્યારે તે ભાગી જવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો હતો. મમતા બેનરજીએ કહ્યું કે આ જ લોકો હતા જેમણે માલદાના મોયાબારીમાં હિસા ભડકાવી હતી. તેમણે ચૂંટણીના આચરણ અંગે વધુ ચિંતા વ્યક્ત કરી, આરોપ લગાવ્યો કે અધિકારીઓની બહેરાત સંબંધિત બહેરાતના પ્રવેશને સરળ બનાવવા માટે કરવામાં આવી હતી. તેમણે સુરક્ષા દળો સાથે સંકળાયેલી અનિયમિતતાઓનો પણ દાવો કર્યો. તેમણે આરોપ લગાવ્યો કે CRPF વાહનોનો ઉપયોગ કરીને પૈસાની હેરફેર કરવામાં આવી રહી છે. મારી પાસે આ પ્રવૃત્તિઓને રોકો છે અને હું ચોગ્ય સમયે તેનો પુલાવો કરીશ. વૃણમૂલ કોંગ્રેસના વડાએ ગૃહમંત્રી અમિત શાહ પર પણ નિશાન સાધ્યું, જેમણે ચૂંટણી દરમિયાન પશ્ચિમ બંગાળમાં રહેવાની યોજના બહેરાત કરી છે. બેનરજીએ દાવો કર્યો હતો કે તેમની હાજરીથી ભાજપને ચૂંટણીવલ્લી રીતે કોઈ ફાયદો થશે નહીં. તેમણે કહ્યું કે ચૂંટણી દરમિયાન શાંતિ રાખવામાં આવી છે. અમિત શાહ, યોગી આદિત્યાનાથ જેવા દિગ્ગજો છે તેની સામે મમતા બેનરજી ઝીંક ગીરી કરી છે અને મજબૂત રીતે તેમનો સામનો કરી રહી છે. ગઈ ચૂંટણીમાં તો મમતાનો

ખેલા હોબે નાચે ચાલી ગયો હતો પરંતુ આ ચૂંટણી પહેલા ભાજપે પણ ખેલા હોબે જેવી સ્થિતિનું નિર્માણ કર્યું છે. આ વખતે હુમાયું કબીર ભાજપ માટે હુકમનો એક્કો સાબિત થઈ શકે તેમ છે. હુમાયુ કબીરની પાર્ટીએ અગાઉથી જ રાજ્યની 182 બેઠકો પર ઉમેદવારો ઉતારવાની બહેરાત કરી દીધી છે, જેમાં હવે AIMIM પણ ભાગીદાર બનશે. માનવામાં આવે છે કે AIMIM લગભગ 8 બેઠકો પર પોતાના ઉમેદવારો ઊભા રાખશે. કબીરે અત્યાર સુધીમાં 18 ઉમેદવારોની પ્રથમ ચાદી પણ બહેરાત કરી દીધી છે, જેમાં રાનીનગર, ભગવાનગોલા અને મુર્શિદાબાદ જેવી બેઠકોનો સમાવેશ થાય છે. નોંધપાત્ર છે કે હુમાયુ કબીર પોતે મુર્શિદાબાદ જિલ્લાની ત્રણ બેઠકો - ભગવાનગોલા, નોદા અને રાજીનગર પરથી ચૂંટણી લડવાના છે. પશ્ચિમ બંગાળમાં બાબરી મસ્જિદના નિર્માણની વાતથી જ તેઓ ત્યાંના મુસ્લિમોમાં લોકપ્રિય બની ગયા છે. ખે કે આ ફેક્ટર ભાજપ માટે કેટલું ફાયદાકારક રહેશે તેની પર પણ સૌની નજર રાહેશે. જે હોય તે પરંતુ ચાર રાજ્યની ચૂંટણી યોજાઈ રહી છે તેમાં પશ્ચિમ બંગાળની ચૂંટણી ખૂબ જ રસપ્રદ રહેશે કારણ કે વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીની વલયંભી જીતને રોક લાગી શકે તેવું આ એક જ રાજ્ય છે અને તે મહત્વનું પણ છે.

ચર્ચાપત્ર

charchapatra@gujaratmitra.in

શાળામાં 'ચાર્જિંગ પોઈન્ટ' કોલમ વિદ્યાર્થીઓને વાંચી સંભાળવો

અસર થયેલ છે, અસર થનાર છે. આપણા દેશના વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ આ યુદ્ધ સંદર્ભે તાજેતરમાં યોગ્ય જ જણાવેલ છે કે દરેક સમસ્યાનો ઉકેલ લશ્કરી કાર્યવાહી નથી. નિયમ, કાયદો વાટાઘાટો અને કુટનીતિથી વિશ્વના દરેક પ્રકારના સંઘર્ષનો ઉકેલ લાવી શકાય એમ છે. આ યુદ્ધ રોકવા માટે યુનોએ, વિશ્વ જમાદાર અને વિશ્વની જુની લોકસભા અમેરિકાએ, અને વિશ્વનું શાંતિ ચારક અને વિશ્વની મોટી લોકસભા ભારતે એમ ત્રણેય સાથે મળીને વિના વિલંબે વિશ્વ નષ્ટ ન થાય (ત્રીજા વિશ્વયુદ્ધ)તે પહેલા યોગ્ય કાર્યવાહી કરવાની જરૂર છે.

અમદાવાદ - પ્રવીણ રાહોડ

અમુક બાબતોમાં સ્ત્રીની થતા અન્યાય

પ્રાચીન સમયથી પુરુષપ્રધાન સમાજમાં નારીને પુરુષથી જગતનો નિયમ છે. હવે નારીને પુરુષની સમકક્ષ જ ગણવામાં આવે છે. પ્રત્યેક ક્ષેત્રે હવે વિકાસ સાધતી થઈ જ ગઈ છે. પરંતુ અમુક બાબતોમાં હજી પણ નારીને અન્યાય થતો અનુભવાય છે. કોઈ બે વ્યક્તિ વચ્ચે ઝઘડો ચરમસીમાએ પહોંચે અને અપશબ્દો બોલાય ત્યારે આ માતૃલક્ષી અને ભગિનીલક્ષી હોય છે! જે વ્યક્તિને ઉદ્દેશીને અપશબ્દો બોલાય છે તે પણ માતા-અને બહેન હોય જ છે જેમ બોલનાર ને માતા-બહેન હોય! શું ગાથિપ્રદાન અયોગ્ય નથી? જેમાં માતા કે બહેનનો તો વાંક જ નથી હોતો! આપણા અસ્તિત્વ માટે જે મરતું ઋણ સંદાય મસ્તક પર રાડતું હોય એના વિશે કોણ અપશબ્દ સાંભળી શકે? અને વાતેવાતે અપશબ્દ બોલનારાની પણ ખોટ નથી! આ માનસિકતા તો સુધરવી જ જોઈએ. ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં સંતાન ન હોય, વિધવા હો એવી સ્ત્રીને ડાકણ સમજીને ક્યારેક મોતને શરણ કરી દેવાય છે! ક્યારેય કોઈ ભિ:સંતાન પુરુષ કે વિધુર પુરુષને ભૂત સાબિત નથી કરાતો કે નથી સળગાવી દઈ મોતને શરણ કરાતો! કોઈ યુવતી પ્રેમમાં નિષ્ઠા ધરતી! ભલે દુકાળ જેવી સ્થિતિ થઈ શકે અને કોઈ માનસિકતામાં બદલાવ લાવવો જરૂરી. અપવાદ સર્વત્ર છે જ.

સુરત - નેહા શાહ

વિશ્વના યુદ્ધો

વિશ્વ આજે માનવસર્જિત યુદ્ધોથી અને કુદરત સર્જિત યુદ્ધ કલાઈમેટ ચેન્જની ભેડવી પરિસ્થિતિ સામે ઝઝૂમી રહેલ છે. ત્રાહિમામ ત્રાહિમામ પોકારેલ છે. અમેરિકા-ઈઝરાયેલ દ્વારા ઈરાન પરના માત્ર 12 દિવસના યુદ્ધથી વિશ્વ આજે ઉર્જા કટોકટીથી ભયભીત બનેલ છે. રશિયા-યુક્રેનના પાંચમાં વર્ષમાં પ્રવેશેલા યુદ્ધથી જેટલું વિશ્વ ભયભીત નહોતું થયું તેટલું વિશ્વ આજે અમેરિકા-ઈઝરાયેલ ઈરાનના યુદ્ધથી ભયભીત થયેલ છે જેનું મૂળ કારણ ભયંકર ત્રીજા વિશ્વયુદ્ધની સંભાવના ગણી શકાય. આ વખતે દેશમાં નવેમ્બર-25થી વાતાવરણમાં કોઈ વેસ્ટર્ન ડીસ્ટર્બન્સ એક્ટીવ થયું નથી તેના કારણે ઠંડક લાંબા સમય ટકી નહીં અને ગરમી શરૂ થતા જ માર્ચ મહિનાથી 40-42 ડીગ્રીનો પારો પહોંચી ગયો. હીટવેવની ચેતવણી અત્યારથી ચાલુ થયેલ છે દેશના હવામાન ખાતાની આગાહી પ્રમાણે આ ઉનાળો આકરો રહેવાનો છે. આકરી ગરમીને કારણે લૂ લાગવાની ઘટનાઓ પણ વધવાની છે. આ વખતે જૂન મહિનો પણ ગરમ રહેવાની શક્યતા છે. જૂન મહિનામાં અલનીનોની સ્થિતિ સર્જાય તેવું લાગી રહ્યું છે જેના કારણે ચોમાસામાં વરસાદ પણ ઓછો થવાની શક્યતા છે. આમ ગરમી વધારે અને વરસાદ ઓછાની સ્થિતિ અને ઉપરથી યુદ્ધો જીવન હરામ કરનારી બની રહેવાની છે. એમાય જો જળસંકટ ઉભું થાય તો પરિસ્થિતિ નાગરિકોને વધુ ગંભીર બનાવશે. અમેરિકા-ઈઝરાયેલ અને ઈરાનના યુદ્ધમાં આજે વિશ્વ જમાદાર અમેરિકા ફસાઈ ગયું હોય એમ ઘટના કમો જોતા લાગે છે. યુદ્ધમાં સંડોવાયેલ દેશોના નેતાઓની વ્યક્તિગત મહત્વકાંક્ષાઓ અને અધ્યાત્મિક કારણે માત્ર યુદ્ધ અસરતાં દેશોને જ નહીં પણ વિશ્વના અનેક દેશોને પણ

માનવજાત માટે ખૂબ જ ઘાતક પુરવાર થઈ શકે છે

1938 થી 1945 સુધી ચાલેલું બીજું વિશ્વયુદ્ધ વિનાશક તબાહી છતાં અટકતું ન હતું. 6 ઓગસ્ટ 1945 ના રોજ અમેરિકાએ હિરોશિમા શહેર પર ફેંકેલો અણુબોમ્બ અને 9 ઓગસ્ટ 1945 ના રોજ નાગાશાકી પર બીજા અણુબોમ્બથી હુમલો કરતાં જાપાનની ખૂબ જ ભારે તબાહી થઈ હતી. લગભગ એક લાખ એંસી હજાર માણસો માર્યા ગયાં હતાં. તેને કારણે જાપાન તરત જ યુદ્ધવિરામ કરી શરણ આવી ગયું હતું અને તે સાથે જ બીજા વિશ્વયુદ્ધનો અંત થયો હતો. રશિયા યુક્રેનનું યુદ્ધ છેલ્લાં ચાર વર્ષથી ચાલી રહ્યું છે અને હવે ઈઝરાયેલ, પેલેસ્ટાઈન અને હવે ઈઝરાયેલ અને અમેરિકા ભેગાં મળી ઈરાન સાથે યુદ્ધ લડી રહ્યાં છે. સતત થઈ રહેલા ભોંભારાની ગરમીથી વૈશ્વિક વાતાવરણ બદલાવું હોય તેવું પ્રતીત થાય છે કે મોસમી માવઠાં વરસાદ કે અચાનક હિમવર્ષા થવી તે માનવજાત માટે ખૂબ જ નુકસાનકારક પુરવાર થાય તેવી પૂરી શક્યતા છે. બદલાયેલા વાતાવરણથી ખાદ્ય સામગ્રીની પેદાશ ઘટતી! ભલે દુકાળ જેવી સ્થિતિ થઈ શકે. વૈજ્ઞાનિકો વર્ષોથી ગ્લોબલ વોર્મિંગની ચેતવણી આપતા આવ્યા છે. તે હવે ખૂબ જ ઝડપથી આકાર લઈ રહી છે. જો આ યુદ્ધો ના અટકે અને જો આ યુદ્ધમાં અણુબોમ્બનો ઉપયોગ થશે તો પછી વૈશ્વિક ખતરનાક વાતાવરણનો આપણે સામનો કરવો પડશે જે માનવજાત માટે ખૂબ જ ઘાતક પુરવાર થઈ શકે છે.

સુરત - વિજય તુર્કવાલા

ઈડકશન એક માત્ર વિકલ્પ

આપણા ભારતદેશમાં રોજ રસોઈ બનાવવાનો રિવાજ છે. એટલે જ રસોઈને ઘરનું હૃદય કહેવામાં આવે છે. પરંતુ ઘણીવાર રસોઈ પ્રદુષિત જગ્યાએ બનાવવામાં આવે છે. અને એથી કારણ ભયંકર ત્રીજા વિશ્વયુદ્ધની સંભાવના ગણી શકાય. આ વખતે દેશમાં નવેમ્બર-25થી વાતાવરણમાં કોઈ વેસ્ટર્ન ડીસ્ટર્બન્સ એક્ટીવ થયું નથી તેના કારણે ઠંડક લાંબા સમય ટકી નહીં અને ગરમી શરૂ થતા જ માર્ચ મહિનાથી 40-42 ડીગ્રીનો પારો પહોંચી ગયો. હીટવેવની ચેતવણી અત્યારથી ચાલુ થયેલ છે દેશના હવામાન ખાતાની આગાહી પ્રમાણે આ ઉનાળો આકરો રહેવાનો છે. આકરી ગરમીને કારણે લૂ લાગવાની ઘટનાઓ પણ વધવાની છે. આ વખતે જૂન મહિનો પણ ગરમ રહેવાની શક્યતા છે. જૂન મહિનામાં અલનીનોની સ્થિતિ સર્જાય તેવું લાગી રહ્યું છે જેના કારણે ચોમાસામાં વરસાદ પણ ઓછો થવાની શક્યતા છે. આમ ગરમી વધારે અને વરસાદ ઓછાની સ્થિતિ અને ઉપરથી યુદ્ધો જીવન હરામ કરનારી બની રહેવાની છે. એમાય જો જળસંકટ ઉભું થાય તો પરિસ્થિતિ નાગરિકોને વધુ ગંભીર બનાવશે. અમેરિકા-ઈઝરાયેલ અને ઈરાનના યુદ્ધમાં આજે વિશ્વ જમાદાર અમેરિકા ફસાઈ ગયું હોય એમ ઘટના કમો જોતા લાગે છે. યુદ્ધમાં સંડોવાયેલ દેશોના નેતાઓની વ્યક્તિગત મહત્વકાંક્ષાઓ અને અધ્યાત્મિક કારણે માત્ર યુદ્ધ અસરતાં દેશોને જ નહીં પણ વિશ્વના અનેક દેશોને પણ

મુક્તકોના રાજ્યમાં, રાજન (ભટ્ટ)

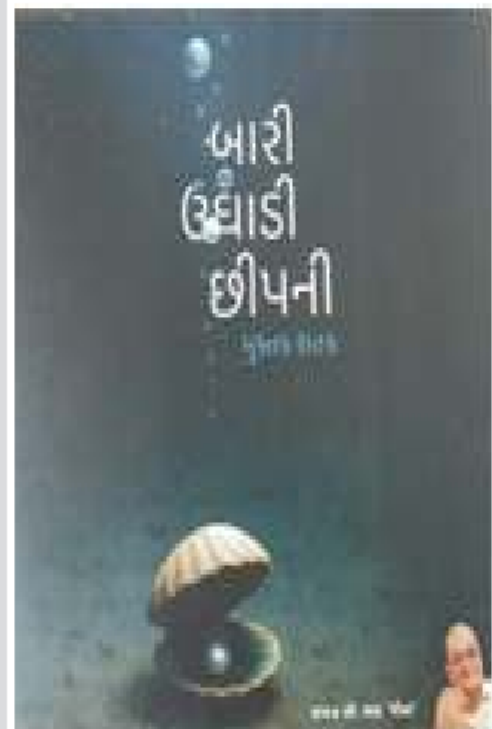
સુરત શહેરમાં વિવિધ ક્ષેત્રમાં, ખાસ કરીને સાંસ્કૃતિક બાબતોમાં એક્ટિવ નામોમાં સમાય એવા રાજન ભટ્ટને આયોજક, સંપાદક અને સાહિત્યપ્રેમી તરીકે સૌ કોઈ જાણે છે. તેઓ કવિ પણ છે. ઇંદોના બાણકાર અને સર્જક એવા ભાવક છે એમ કહેવા પાછળનું કારણ કદાચ એમણે પોતે જ આપ્યું છે. બહુ જ ઓછી માત્રામાં સર્જન સાથે સંકળાય છે. બહુ મોડે મોડે તેઓ મુક્તક સંગ્રહ 'બારી ઘાડી છીપની' લઈને આવ્યા છે. ખે કે, પાંચેક દાયકાથી કવિતા લખતા રહ્યા છે એવું નિવેદનમાંથી સ્પષ્ટ થાય છે.

અક્ષરની આરંભના સંપાદન: નરેશ શુક્લ

ખૂબ મૂલ્યવાન હોય એમ મુક્તક નાની કૃતિ હોય છે પણ મોટી અસર ઊભી કરે છે. (લેખ- કિરણસિંહ ચૌહાણ)

આ ગ્રંથમાં મુક્તક શતક છે. એટલે કે રાજન ભટ્ટે સો મુક્તક સમાવ્યાં છે. ભારતમાં મુક્તકોની પરંપરા જૂની છે. ચાર પદની, છ પદની નાનકડી રચનાઓ એકદમ ક્ષણ ઝબકાર કરીને ભાવકચિત્તને આલોકિત કરે છે. મુક્તકો વર્ણનાભક હોય, ક્યારેક કશુંક દૃષ્ટાંત રચ્ કરવાનું જીવનમર્મનો રફોટ કરનારી આવી પદ્યકલ્પિકાઓ આપણાં ચિત્ત પર અસર કરનારી હોય છે. અર્વાચીન સમયગાળો શરૂ થયો એ ગાળામાં હડુલા, પાંચિકડા જેવા લઘુરૂપોમાં કટાક્ષ, નર્મ-મર્મ અને મૂલ્યનિરૂપણનું વહન કરતાં પદ્યરૂપો

એ પવન એનો, જે તારા શ્વાસમાં છે. છૂટવા શાને કરે છે ધમધમણડા? શાંતિ બસ એના ઉપર વિશ્વાસમાં છે! એ જ રીતે સર્વસામાન્યજનમાં વ્યાપ્ત એવા તત્ત્વજ્ઞાને પોતાની રચનાઓમાં આ રીતે ગૂંથે છે- ક્યાં સુધી આકાશને ખેતો રહીશ...? શૂન્યમાં જે શૂન્યને પ્રોતો રહીશ...? ટુક્ટિ પર તારા જ અંતરમાં જરા, નહીં તો આમ જ હર જનમ ખોતો રહીશ!

આ પ્રકારે જ્ઞાનના સ્તરે જીવનને ખેનારા આ કવિ પોતાની અંગત એવી અનુભૂતિને જ્યારે મુક્તકમાં મૂકે છે ત્યારે સચ્ચાર્દનું એક અંકુર ફૂટતું જણાય છે. એમાં આછી અમથી લકીર આપણને અજવારની અનુભૂતિ કરાવે છે.

ના કશો અફસોસ જીવનમાં રહ્યો, લૂ સ્વીકારી, શીત ઉપવનમાં રહ્યો। આભ, ઘરતી ને આ આખા વિશ્વથી। સાવ અળગો થઈને ચિંતનમાં રહ્યો। આ અળગાપણું તો એમનાં સ્વભાવમાં હોય તેમ જણાય છે. બીજાને આગળ કરીને પોતે માર્ગ કરી દેવાનો સ્વભાવ ધરાવતા આ કવિ સ્વયં સ્વીકારે છે. સ્નેહીના સર્વાંગી ઉત્કર્ષે રહ્યો, તે છતાં કાયમ હું નેપથ્યે રહ્યો। અન્યાનાં સુખમાં જ પામ્યો સુખ સદા। તેથી હું મોભીના શિરપાવે રહ્યો...!

આ મુક્તક શતકમાં વિષયોનું વૈવિધ્ય સાઠું એવું છે. રોજિંદી ઘટમાળ, આવતી આપતિઓ, વ્યવહારો, સર્વસામાન્ય એવી વિવિધના પ્રશ્નોથી માંડીને અંગત સ્તરે જન્મતી લાગણીઓ એમાં વિષયો બનીને ગૂંથાય છે. વૃષ્ણો- છાતીમાં થોડાં તારાં કંઈ શ્વાસ ભરી દો। પીડામાં જીવાશે એ વિશ્વાસ ભરી દો। તીવ્ર વેદના વચ્ચે સંવેદનના સૂરો। તનમનમાં સુખનો ઇશ્વર અહેસાસ ભરી દો...- આ રીતે મુક્તકોમાં મોટા ભાગે સીધું, સરળ અને અભિધાસ્તરે વિસ્તરણ કરતા રહે છે.

સરળ અને સહૃદયી એવા રાજન ભટ્ટની પાસે મોઢી મૂડી સમાન મિત્રો છે. કલાઓના રસિક, આયોજનો કરવામાં એક્કા અને દિલ કાડીને પ્રેમ કરનારાં મિત્રો છે અને એમના પ્રતિભાવોમાં એ બહુ છકાકાનું અનુભવાય છે. આ મુક્તકો વિશે મુકેશ વેદ, રમેશ પટેલ, કિરણસિંહ ચૌહાણ, નરેશ કાપડીઆ, મીનાક્ષી ભટ્ટ વગેરેએ લખ્યું છે. એક માણસ પાસે આનાથી મોટી સમૃદ્ધિ કઈ હોઈ શકે? મુક્તકો જેવો મળવખ આનંદ પામતાં રહો એવી શુભેચ્છાઓ.

ભારતમાં મુક્તકોની પરંપરા જૂની છે. ચાર પદની, છ પદની નાનકડી રચનાઓ એકદમ ક્ષણ ઝબકાર કરીને ભાવકચિત્તને આલોકિત કરે છે

સ્વાભાવિક જ આપણને આ સંગ્રહની રચનાઓમાં રસ પડે. જાણીતા કવિ કિરણસિંહ ચૌહાણ એમના વિશે લખે છે- 'કવિતા તો તેઓ છેલ્લાં પચાસ વરસથી લખે છે. મોટા ભાગે સંસ્કૃત વૃત્તોમાં રચાયેલાં એમનાં સોનેટ કાવ્યો અને અછાંદસ કાવ્યો ક્યારેક કોઈ સામયિકમાં કે કોઈ દૈનિકપત્રમાં ક્યારેક ખેવા મળી જતાં પણ ઇંદોની આટલી સારી સમજ હોવા છતાં એમણે ટગલાઈર્ષ સર્જન કરવાનો મોહ નથી રાખ્યો. પોતે કાવ્યપાઠ કરતાં કરતાં વિવિધ સાહિત્યિક આયોજનો દ્વારા એમણે અન્ય કવિઓની પ્રસ્તુતિ ખૂબ દિલથી માણવાનો અને અન્યોને પ્રોત્સાહિત કરવાનો જ અભિગમ રાખ્યો છે. વાત કરીએ આ મુક્તક સંગ્રહની. જેનું નામ છે 'બારી ઘાડી છીપની'. બારી જાતે ઇંદોની નથી પણ ઇંદોનામાં આવી છે. એ ઇંદોનામાં આવી એ જ કવિમર્મ છે. જાતે ઇંદો તો એ પ્રફૂલિતકર્મ ગણાય. અને છીપની બારી જ કેમ? કારણ કે છીપમાં મોતી છે. એ મોતી પણ અજવાળું છે. એ અજવાળું વ્યક્ત કરવા માટે રાજનભટ્ટએ મુક્તકો જ કેમ લખ્યાં? કારણ કે મુક્તકનો અર્થ થાય છે મોતી. મોતી નાનું હોય પણ

આપણને મળે છે. ગગ્ગલને આરંભે મુક્ત શેર રચ્ કરવાનીય પરંપરા રહી છે. મૂળ રચનાથી કવિ બગ પડતો તેજગ્ગબકાર દાખવતાં મુક્તકોમાં કવિ બે સશક્ત પ્રતિભા ધરાવતો હોય તો પોતાને ચોગ્ય એવો શામા બાંધી લેતો હોય છે. બરકત વિરાણીથી માંડીને આજનાં અનેક ગગ્ગલકારોની નિપુણતા એમાં જોઈ શકાય છે. સુરેશ દલાલે અલ્હુત એવાં મુક્તકો આપીને ભાવકચિત્ત પર રાજ કરેલું- એનું સ્મરણ થાય છે. રાજન ભટ્ટ પોતાનું કવન આ સ્વરૂપ પર કેન્દ્રિત કરે છે.

કવિવેદ શુક્લ લખે છે- 'નિ:શબ્દ જ્યારે શબ્દ સ્વરૂપે અભિનીત થાય, અકથ્ય જ્યારે કથ્ય બનીને વિલસે અને હોવું જે ક્ષણે હોવાની અભિવ્યક્તિ શોધે, ત્યારે શું શું થાય...? થઈ ગયેલું અને થઈ રહેલું આકાસ્તિ અને સાકાસ્તિ કેવી રીતે થાય એ મનોચલ ઘૂંટ્યું છે, અહીં રાજન ભટ્ટે. પોતાની ઓળખ આપવા તો પછી, પરંતુ પહેલાં પોતિકી

કેટલીક રચનાઓ જોઈએ- કવિ પોતાના અતૂટ વિશ્વાસને ફરી ફરીને બાણે દ્વારવા મથે છે ને કહે છે- વિશ્વ આખું એના બાહુપાશમાં છે,

બારી ઘાડી છીપની (મુક્તકસંગ્રહ) રાજન ભટ્ટ, પ્ર.આ. 2025, પ્રકા. શુભ સાહિત્ય, ચંદનઘર, કાજીનું મેદાન, ગોપીપુરા, સુરત- 395001, ફિ. 275.00, પાકું પૂઠું)

આદિ સંસ્કૃતિની આદમકથા: છિલુગરી

અંકલેશ્વરમાં આવેલી એક કોલેજમાં કાર્યરત એવા શ્રી જયશ્રી ચૌધરીએ અગાઉ કેટલીક નોંધપાત્ર એવી વાર્તાઓથી અભ્યાસીઓનું ધ્યાન ખેંચેલું. હવે એ દળદાર નવલકથા લઈને આવ્યાં છે. તેઓ નિવેદનમાં આ નવલકથા વિશે લખે છે- ભૂતકાળ, અતિભૂતકાળ અને વર્તમાનકાળ વચ્ચેનો સંઘર્ષ સમયના પ્રવાહમાં અહીં દર્શાવ્યો છે. કવાડિયા અને છિલુગરીની તમામ ઘટનાઓ સાક્ષી છે. તે આ નવલકથાનો કથક છે. તેને એક જીવંત તત્ત્વ છે એમ માનીને નવલકથા તેના મુખે રચ્ કરવામાં આવી છે. નવલકથાની ગુણવત્તા તેની ટેક્સ્ટ છે...આ નવલકથામાં જે સમયના ગાળમાં છે, તેમાં કથાવસ્તુ પાછળ જાય છે. ભૂતકાળનું ખનન કરવામાં આ ટેક્સ્ટિક ઉપયોગી નીવડી છે. જે રીતે પ્રાગૈતિહાસિક કાળના ઉત્ખનન દ્વારા એક જીવંત ઇતિહાસ આપણી સમક્ષ પ્રગટ થાય છે, તે રીતે એક જીવંત ઇતિહાસમાં પ્રવેશ કરવામાં અહીં સફળતા મળી છે.એ જ દિશામાં પ્રાદેશીય જ એક આધુનિક પ્રગતિયાંક એમાં જોઈ શકાય છે. આ ઉપરાંત હ્રદયસ્પર્શી વર્તમાનકાળ છે, એ જ રીતે ગોલ્ડન રીચ મોમેન્ટથી ભરપૂર ભૂતકાળને પણ અહીં પ્રસ્તુત કરવામાં આવ્યો છે અને આ બે સમયગાળાની વચ્ચે જે ઘટનાઓ બની છે, એ સમયનું એકત્રીકરણ વિવિધ ટેક્સ્ટિકથી નવલકથામાં થયું છે. જે આ નવલકથાને બીજાથી એ રીતે અલગ પાડે છે. કથાનવિષયને પણ અલગ રીતે સંચાલિત કરવામાં આવ્યું છે. સ્થળનો મહિમા તો આ નવલકથામાં છે જ પણ સ્થળના ભૂતકાળને સ્પષ્ટ કરવા માટે ઐતિહાસિક તથ્યો, દંતકથા, લોકગીતો, લ